

Poštovani naslov:

Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Donje Svetice 38, 10 00 Zagreb

Na ruke ministrica dr. sc. Blaženka Divjak

i

Služba za razvoj kurikula i udžbenike

Na ruke Snježana Gernhardt, prof. i dr. sc. Marko Košiček

Premet: Žalba i traženje poništenja (i ponavljanja) konačnih rezultata odabira udžbenika iz povijesti iz Kataloga odobrenih udžbenika za šk. god. 2019./2020. u osnovnim i srednjim školama

Poštovani,

Ovim putem tražimo poništenje rezultata odabira udžbenika iz povijesti iz Kataloga odobrenih udžbenika za šk. god. 2019./2020. u osnovnim i srednjim školama jer se odabir proveo na brzinu i na neprimjeren način, takav da su u Meridijani (koji su već 25 godina specijalizirani nakladnik povijesnih i geografskih izdanja) zapravo potpuno diskvalificirani iz odabira.

Kao što ste upoznati, mi smo izradili dva povijesna udžbenika:

1. Svijet prije nas – Povijest 1, za prvi razred gimnazije
2. Učiteljica života - Povijest 5, za peti razred osnovnih škola (i pripadajuću radnu bilježnicu)

Prema rezultatima odabira objavljenim 1. srpnja, za naš gimnazijski udžbenik odlučile su se samo 22 škole, a za osnovnoškolski samo 4 škole!!!

Smatramo da odabir nije bio regularan, prevenstveno zbog prekratkog roka odabira. Profesori i nastavnici uopće nisu stigli dobiti odobrene otisnute primjerke naših naslova, pa se ni nisu mogli ni odlučiti za njih, jer ih nisu ni vidjeli!

Zbog promjena kurikuluma iz povijesti (čak nekoliko puta!) izdavači su tek 21. 5. predali udžbenike na prosudbu u Vaše Ministarstvo, a naši udžbenici su odobreni tek 19. 6. Točnije, tada ste nam mailom poslali samo zajedničko stručno mišljenje članova povjerenstva za prosudbu da je udžbenik prihvatljiv, ali još dan-danas nismo dobili službeno konačno dobrenje za njih (ni klasu i broj).

Nakon tog maila odmah smo otisnuli udžbenike i u ponedjeljak, 24. 6. spakirani su i poštom istoga dana upućeni u sve osnovne škole i gimnazije u Hrvatskoj. Taj isti dan objavili ste katalog odobrenih udžbenika iz povijesti te obznanili da se odabir mora obaviti u sljedeća tri dana, od 26. (srijede) do 28. (petak) lipnja.

Međutim, naši udžbenici poslani 24. lipnja (sljedeći dan bio je praznik) pristigli su u škole tek 28. lipnja, a mnogi tek 1. ili 2. srpnja, nakon što je odabir bio već zapravo zaključen! I danas nam se javljaju neke škole (Vukovar) da još nisu dobili ogleadne primjerke udžbenika. U srijedu, 26. lipnja kontaktirali smo Vas i žalili se na nevjerojatno kratak rok te ste ga na naše veliko inzistiranje produžili za četiri dana, do 4. srpnja, ali na način da se profesori ne mogu odlučiti putem aplikacije, kao do tada, nego mailom iz škole, što uopće nije

primjereno. Osim toga, i taj rok je i dalje prekratak za bilo kakvu objektivnu prosudbu o kvaliteti udžbenika. Statistika je egzaktna znanost i podaci koje ste objavili u Katalogu od 1.7. sve govore.

Dogovor nas nakladnika na zadnjem sastanku u Ministarstvu bio je da će odabir povijesnih udžbenika, zbog kašnjenja kurikuluma, ići u drugi krug i da će profesorima biti omogućeno da biraju barem do 10. ili 15. srpnja, no to se nije dogodilo. Sada, prema rezultatima od 1. srpnja, vidimo kakva je velika šteta učinjena.

Zato smatramo da sve te rezultate treba poništiti te ponoviti cijeli odabir povijesnih udžbenika, na način da se profesorima dade barem deset dana za odabir, uz uvjet da im svi nakladnici pošalju finalne, odobrene – dakle jedine vrijedeće - primjerke udžbenika. Zapravo se cijelo odlučivanje provodilo na neodobrenim udžbenicima, jer su veliki nakladnici u škole slali udžbenike koji nisu odobreni od strane Vašeg Ministarstva, pa su nastavnici baratali s radnim, nevrijedećim verzijama. Time ste pogodovali velikim izdavačima koji su poslali učiteljima i profesorima udžbenike koji nisu bili odobreni ni prošli recenziju MZO.

S obzirom na prekratak rok provođenja kurikula iz povijesti, svi ti ranije odaslani radni primjerci udžbenika moraju se baciti u smeće, kako bi se poslali novi, odobreni naslovi, na kojima je još bilo dorada i od strane nakladnika i Vaših komisija. Riječ je o nekoliko tisuća udžbenika koji se moraju baciti kako bi profesori dobili ispravne važeće povijesne udžbenike na prosudbu (izračunajte koliko ima profesora povijesti u gimnazijama i osnovnim školama i koliko je nakladnika povijesnih udžbenika). Mi u tome nismo željeli sudjelovati, jer je to potpuno iracionalno i nemoralno, a bacanje knjiga protivi se svim pravilima struke (da o ekologiji i zaštiti prirode i ne govorimo).

Mi smo čekali Vaše dobrenje i tek smo onda otisnuli odobrene naslove (zapravo službeno odobrenje sa klasom i brojem još nismo ni dobili, a kada smo Vas pitali za to pitali u mailu od 19.6. odgovorili ste da ćemo "dobiti klasu i broj odobrenja nakon što završi cijeli proces prosudbe udžbenika". Dakle, cijeli odabir radio se a da još nije završen proces prosudbe ni do današnjeg dana???

Također, tu je problem s radnim bilježnicama koje je odobravalala Agencija za odgoj i obrazovanje. Nastavnici u osnovnim školama uopće nisu informirani da je su u 5. razredu osnovne škole, za povijest, odobrene samo dvije radne bilježnice, od Školske knjige i od Meridijana, a da ostale nisu zadovoljile kvalitetom i nisu odobrene. Gotovo nitko od profesora povijesti ne zna za taj podatak, a mnogi su koristili i trebaju im radne bilježnice u nastavi!?

Iz svega gore navedenog smatramo da bi trebalo ponoviti odabir povijesnih naslova, jer je nemoguće da su se za naš udžbenik iz povijesti za 5. razred osnovne škole, na kojem su radili eminentni stručnjaci, odlučile samo četiri škole od više od 850 osnovnih škola u Hrvatskoj.

U privitku Vam dostavljamo naše povijesne udžbenike da se i sami uverite u njihovu kvalitetu koja, nažalost, uopće nije bila kriterij odabira. Koji su kriteriji bili u pitanju, ne bismo nagađali.

U nastavku također navodimo više od deset razloga za koje smatramo da se naši povijesni udžbenici izdvajaju od konkurentskih, ali ti kriteriji uopće nisu ni razmatrani od strane profesora i nastavnika:

1. Naši udžbenici su najlakši za učeničku torbu od svih konkurentskih naslova, imaju najmanju gramaturu (232 str. gimnazijski, 172 str. osnovnoškolski) jer su tiskani na posebnoj vrsti papira, laganom, a voluminoznom.
  2. Udžbenici su i lijepljeni i šivani i neće se raspasti nakon godinu dana uporabe već se mogu koristiti godinama. Svi konkurentski samo su lijepljeni.
  3. Udžbenici su potpuno pouzdani u vezi točnosti podataka jer su ih pisali znanstvenici (prof. dr. sc. Hrvoje Gračanin sa Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i doc. dr. sc. Mladen Tomorad sa Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu). Oni su međunarodno priznati stručnjaci za staru povijest koji se njome bave tijekom cijele svoje akademske karijere. Autori su i brojnih znanstvenih knjiga i članaka, radova vezanih uz popularizaciju povijesti te osnovnoškolskih i gimnazijskih udžbenika povijesti koje su koristile mnoge škole. Udžbenici su napisani na temelju recentnih povijesnih istraživanja te uključuju najnovija saznanja znanstvenika, a u njihovoj izradi angažirane su i dvije vrsne metodičarke.
  4. Udžbenici imaju detaljan popis dodatne literature za učenike i profesore; on se sastoji od popisa raspoloživih izvora, literature, povijesnih časopisa i povijesnih romana na hrvatskom jeziku te detaljnog popisa filmova i serija koji su raspoređeni prema temama i sadržajima.
  5. Udžbenici imaju najbolji omjer slikovnih i pisanih izvora koji dodatno približavaju učenicima sadržaje svih nastavnih tema. Uz to su slikovni i pisani materijali popraćeni pitanjima i zadacima koji potiču učenika na dodatno promišljanje.
- Svaka fotografija je autorska i snimljena je *in situ* ili u hrvatskim i međunarodnim muzejima (nisu pokradene s interneta).
6. Baš svaku nastavnu jedinicu u našim povijesnim udžbenicima prati odgovarajuća povijesna karta te lenta vremena. Gimnazijski udžbenik je opremljen s 22 povijesna zemljovida, a osnovnoškolski sa 21 te nekoliko stotina fotografija i crteža. Broj raspoloživih slikovnih priloga i karata najveći je među svim ponuđenim naslovima u 1. razredu gimnazije i 5. razredu osnovne škole.
  7. Udžbenici imaju naviše lenti vremena od svih konkurentskih, gimnazijski 42 lente a osnovnoškolski 30!
  8. U udžbenicima su obrađene sve teme koje su propisane novim kurikulumom te je još posebno obrađeno pet od mogućih deset izbornih tema u gimnazijskom (što nema u konkurentskim) i dvije u osnovnoškolskom udžbeniku. Udžbenici imaju detaljan popis dodatne literature za učenike i profesore koji se sastoji od popisa raspoloživih izvora, literature, povijesnih časopisa i povijesnih romana na hrvatskom jeziku te detaljnog popisa filmova i serija koji su raspoređeni prema temama i sadržajima. U udžbenicima su također jasno naznačeni svi odgojno-obrazovni ishodi preuzeti iz kurikuluma i kao takvi vezani su uz domene (pet područja ljudske djelatnosti).
  9. Posebnost u udžbeniku za osnovnu školu su brojne ponuđene aktivnosti za učenike, a vezane su uz razvoj tehničkih koncepta. Sadržaji su predstavljeni tako da potiču znatiželju i maštu kod učenika, želju za produblivanjem i proširivanjem znanja te vode razvijanju vještina važnih za razvoj povijesnog mišljenja, poput analiziranja, interpretiranja, vrednovanja i zaključivanja. Metodički dio udžbenika pisali su stručnjaci metodike (Vjera

Brković, prof. pred. na Odjelu za povijest Hrvatskog katoličkog sveučilišta, doc. dr. sc. Rona Bušljeta sa Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i Ivana Malus Tomorad, prof.) s višegodišnjim iskustvom rada u školama i na sveučilištu. One su autorice većeg broja stručnih i znanstvenih radova vezanih uz nastavu povijesti. Također su sudjelovale u kreiranju različitih verzija kurikuluma nastavnog predmeta Povijest te u Školi za život.

10. Uz tiskane udžbenike dostupni su digitalni sadržaji i to potpuno besplatno za sve učenike: <http://www.meridijani.com/publication/e-udzbenik/svijet-prije-nas-povijest-1>
<http://www.meridijani.com/publication/e-udzbenik/uciteljica-zivota-povijest-5>
koji su raspoređeni prema nastavnim jedinicama udžbenika i lako su dostupni.

11. Gimnazijski udžbenik iz povijesti osjetno je jeftiniji od svih konkurentskih, ima cijenu 94 kune (konkurentski: 115, 124 i 121) a osnovnoškolski 60 kuna (konkurentski 62, 62.91, 62.91 i 54 kune)

Kako to da su se za udžbenike sa takvim karakteristikama, u koje je uložen golem trud, odlučile samo četiri osnovne škole u Hrvatskoj i samo 22 srednje? Naš važeći udžbenik iz povijesti u gimnazijama (istih autora) za ovu upravo završenu školsku godinu, koristi veći broj škola nego novi. Tu očito nešto nije u redu, pa tražimo da redigirate kompletan proces odlučivanja udžbenika te da ga ponovite na način da jedini kriterij odabira zaista bude samo kvaliteta udžbenika. Sve ostalo nije važno.

Osim velikog autorskog posla, napominjemo da je u nove povijesne udžbenike prema novom kurikulumu uložen i veliki novac, pa Vam u priviku dostavljamo i ponude od tiskare koja je otisnula samo ogledne primjerke za profesore, da vidite o kojim se sredstvima radi, a tu su još i brojni ostali troškovi grafičke pripreme, lekture, redakture, autorskih honorara, poštarina i sl. na što se plaća i porez, kao PDV državi te ostali porezi i doprinosi. Dakle, od tog posla živi jedan dio ljudi kao i naše gospodarstvo.

Bez izdavača ne bi bilo udžbenika – osnovnog nastavnog sredstva preko kojeg učenici stječu znanja, zato Vas molimo da konačno shvatite kako smo mi Vaši partneri i da radimo lavovski posao u edukaciji mladih i provedbi novog kurikuluma te Vas molimo da odabir povijesnih udžbenika bude koliko-toliko pravedan, barem kao i odabir ostalih udžbeničkih naslova za koje su profesori ipak imali vremena od oko tri tjedna (od obave kataloga do roka odabira) da se odluče.

S poštovanjem,

Petra Somek, prof.
Direktorica i izvršna urednica povijesnih udžbenika

Akademik Dragutin Feletar,
Glavni i odgovorni urednik

Prilog: Novi udžbenici Meridijana prema novom kurikulumu za 1. razred gimnazije i 5. razred osnovne škole te tiskarski troškovi za njihove ogledne primjerke (predano u urudžbeni)